СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 126. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЛИПНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 3, 1987 No. 126. VOL. XCIV.

У 211-ту РІЧНИЦЮ НЕЗАЛЕЖНОСТИ АМЕРИКИ І 200-РІЧЧЯ КОНСТИТУЦІЇ ЗСА

Уряд УНРеспубліки інтервеніював у справі „Людських прав" на форумі ООН

Філядельфія (ОУПС). — У висліді закулісових акцій СССР та їхніх сателітів генеральний секретар ООН Гавіє Перез де-Куеяр скасував цьогорічні зібрання Комісії Людських Прав та її Підкомісії, що рік річно мали свої конвенції в Женеві й розглядали стан людських прав у різних країнах світу. Цьогорічна „канселяція" цих зібрань зумовлена нібито ощадностевими оглядами, мовляв, не всі держави-члени ООН — повплачували свої фінансові зобов'язання до бюджету ООН.

В зв'язку з цим Уряд УН Республіки вислав генеральному секретареві ООН меморандум, у якому вказується на трагічний стан „людських" — тобто індивідуальних і колективних (національних) прав у Совєтському Союзі й конечність виносити їх на міжнародний форум, щоб світ знав про ігнорування урядом СССР усіх міжнародних своїх зобов'язань у справі „людських прав". Уряд УНР апелює до генерального секретаря, щоб звернувся з окремим закликом до держав-членів ООН у справі субсидіювання цьогорічних зібрань Комісії Людських Прав ООН спеціяльними дотаціями, власне з уваги на важливість цієї справи в світі, а зокрема в країнах під совєтською окупацією.

MIRACLE OF AMERICA

America means far more than a continent bounded by two oceans. It is more than pride of military power, glory in war or in victory. It means more than vast expanse of farms, of great factories or mines, magnificent cities or millions of automobiles and radios. It is more even than the traditions of the great tide westward from Europe which pioneered the conquest of a continent. It is more than our literature, our music, our poetry. Other nations have these things also.

What we have in addition, the intangible we cannot describe, lies in the personal experience and the living of each of us rather than in phrases, however inspiring . . .

The meaning of our word AMERICA flows from one pure source. Within the soul of America is the freedom of mind and spirit in man. Here alone are the open windows through which pours the sunlight of the human spirit. Here alone human dignity is not a dream but a major accomplishment.

HERBERT HOOVER

Портрет Джорджа Вашінгтона, що його намалював у 1779 році у Принстоні Чарлз В. Піл.

ДАНИЛО ШУМУК ВИСТУПИВ У ГАМІЛТОНІ

Гамілтон, Онт. (В. Сірський). — За ініціятивою Комітету Українців Канади, КУК, у четвер, 18-го червня ц.р., відбулася перша зустріч громадянства міста Гамілтону із небуденним гостем — Данилом Шумуком, котрий після сорокалітньої совєтської каторги опинився на волі в Канаді. Прибуло на цю зустріч із Данилом Шумуком також чимало людей із околиці Гамілтону, особливо з Ватерлю, бож усі хотіли побачити на власні очі відважну людину, що через довгі десятки років кидала виклик совєтському насильству та й ніколи не корилася червоному молохові. Навіть і в останні години свого перебування в червоній імперії, Д. Шумук написав листа до ґенсека Ґорбачова, у якому викриває злочини совєтської державної системи.

Життєвий шлях Д. Шумука відомий добре у вільному світі з його споминів „За східнім обрієм" і „Пережите і передумане". До приїзду Д. Шумука в Канаду чимало причинився його небіж Іван Шумук з Брітіш Колюмбії: довідавшись про свого дядька зі сторінок „Хроніки поточних подій", Іван Шумук негайно звернувся за допомогою до канадських парляментаристів. Канадський уряд ухвалив тоді спеціяльні резолюціїл в обороні Д. Шумука.

Дорогого гостя представив нам усім М. Сушко і відчитав згаданого листа Д. Шумука, адресованого генеральному секретареві КП СС Ґорбачову.

У своєму виступі в Гамілтоні Д. Шумук чимало часу присвятив совєтському пропагандистові Колосову, який у його статті приписував Шумукові найбільші „злочини" супроти „совєтської вітчизни". Колосов між іншим писав: „У найтяжчому для совєтського народу часі Шумук зробив союз із німецьким окупантом і на чолі зграї націоналістів брав участь у кривавих розправах".

Присутнім у залі упало у вічі при першій зустрічі з Д. Шумуком його насторожені брови та міцно затиснені уста, що виявляють незвичайну чуйність і гранітний характер людини. Потиск руки Шумука та коротенька розмова з ним при каві підказує відразу, що перед нами стоїть людина, яка поклоняється тільки Правді та що її не підкупиш ніякими земними скарбами. У нього також дуже сильне почуття побратимства: згадуючи упівського політвиховника Славка Гарасименка, Шумук через хвилину не міг промовити слова, а в його очах появилися сльози. У цей момент виступили на очах сльози теж у багатьох учасників цієї зустрічі.

Поміж цікавими подіями Д. Шумук розповів і про свою участь у Норильському страйку. Він категорично заявив: „УПА існувала би й без мене, але без мене не так виглядав би лагер у Норильську". Маючи за собою великий організаційний досвід, Д. Шумук зорганізував там, разом з іншими українськими політв'язнями, українських каторжан у підпільну організацію, котра начислювала тоді до 500 осіб. Тому Норильський страйк удався.

Своє звільнення Д. Шумук кладе на конто акції української громади, канадських парляментаристів, особливо з вдячністю згадуючи Дж. Кларка, теперішнього міністра закордонних справ Канади, та стараннями західньо-европейських громадян. Розуміється, що через фамілійну скромність Д. Шумук не згадував великих заслуг його небожа Івана Шумука, котрий вложив чимало грошей і труду на оборону свого дядька.

(Закінчення на стор. 3)

Звернення КУППО в справі Тижня Поневолених Народів

Ню Йорк. (П С. КУППО). — Президія Конференції Українських Політичних Партій і Організацій повідомляє все членство політичних середовищ, що входять у склад КУППО, що, як кожного року, в липні місяці Президент ЗСА проголошує Тиждень Поневолених Народів. У цей спосіб Президент Америки пригадує всім вільним народам світу, що ще багато народів під сучасну пору в цьому XX сторіччі є жертвою національно-політичного гніту та колоніяльно-економічного визиску червоною Москвою й іншими тоталітарними режимами.

В дні 19-го липня 1987 року, в неділю, вже о 9-ій годині ранку тут, у Ню Йорку, при вулиці Ассемблі і 5-ій авеню, почнеться велика манифестація міжнародної солідарности поневолених народів, що борються з червоною Москвою за національно-державні права.

Президія Конференції Політичних Партій і Організацій (КУППО) закликає всіх членів політичних середовищ і всіх українців і українок Ню Йорку та нюйоркської метрополії взяти численну участь у цій маніфестації міжнародної солідарности в боротьбі за універсальні права всіх поневолених народів.

Президія Конференції Українських Політичних Партій і Організацій

Президент Р. Реґен наменує Р. Г. Борка на члена Верховного Суду

Вашінгтон. Президент Роналд Реґен, зустрінувшись коротко з представниками засобів масової інформації в товаристві судді Роберта Г. Борка заявив, що він номінує його на члена Верховного Суду, тобто на опорожнене місце судді Луїза Павелла, який з особистих, правдоподібно здоровельних причин, оголосив свою резиґнацію з цього пристижевого посту.

Політичні спостерігачі і кореспонденти, акредитовані в Білому Домі заявили, що своїм вибором Президент ЗСА, правдоподібно, започаткує затяжну боротьбу між Адміністрацією і Сенатом, який повинен потвердити суддю Р. Борка на становищі головного судді.

Ліберальна преса називає дотеперішнього суддю федерального апеляційного суду Р. Борка „скрайньо консервативним", „людиною із задавними поглядами на багато справ", „звеличником консервативних кіл і президента Роналда Реґена", „противником абортів, гомосексуалізму, громадянських прав, прав для меншин, так званих „майноpітіс", тощо".

Голова сенатської юридичної комісії сенатор-демократ і один з кандидатів Демократичної партії на президента у виборах в 1988 році, Джозеф Байден з Делевар дав до зрозуміння, що його комісія, яка першою буде розглядати номінованого кандидата до Верховного Суду, відкине суддю-консерватиста. Покликаючись на Конституцію ЗСА, Дж. Байден заявив, що Президент може номінувати на опорожнене становище кого він хоче, але нашим ділом є дбати про баланс у Верховному Суді, бо в противному випадку інтерпретація багатьох конституційних справ буде однобічна.

Очевидно, заяву Байдена критикують не тільки члени Адміністрації і консервативні кола, але також його власні поміркованi колеги. Деякі навіть домагаються його резиґнації з посту юридичної сенатської комісії. Треба думати, що ця заява дуже пошкодить Байденові у його передвиборчій кампанії за номінацію на президента.

Президент Південної Кореї погодився на реформи

Сеул. Виступаючи на телевізії, президент Південної Кореї Чан Ду Гван заявив про „тверду рішучість приступити до процесу демократизації країни і досягнення національної гармонії".

Президент заявив, що внесе на резиґнацію після закінчення передбаченого конституцією семирічного терміну в лютому наступного року, а новий президент буде вибраний відповідно до нової конституції і угоди між правлячою і опозиційними партіями країни. „Ким би не був новий президент, я молюсь за те, щоб йому вдалося відновити в країні справжню демократію", сказав Чан Ду Гван. Президент заявив, що незабаром буде оголошена загальна амнестія і жителям країни будуть гарантовані основні права і свободи.

Програма відновлення демократії основана на восьми пунктах, запропонованих головою правлячої Партії демократичної справедливости Ро Де У.

Один з впливових лідерів опозиції Кім Те Джун заявив: „На щастя, правляча партія погодилася на демократичні реформи згідно з волею народу. Однак суспільство повинно уважно стежити за діями уряду, поки демократія остаточно не запанує".

У Вашінгтоні виступ президента Чан Ду Гвана був зустрінутий з ентузіязмом. Палата Репрезентантів одноголосно, 421 до 0, прийняла резолюцію на підтримку уряду. „Економічне чудо, яке показала світові Південна Корея, тепер буде поєднуватися з політичним чудом", сказав сенатор-демократ Едвард Кенеді.

В Монтреалі помер сотн. Б. Панчук

Монтреаль, Канада. В суботу, 20-го червня 1987 р., тут помер на 73-му році життя сл п. сотник Богдан Панчук, великий патріот України і Канади, безутомний борець за права українського народу, знаний українсько-канадський діяч.

Доброволець, а згодом старшина в Канадській Армії, під час Другої світової війни.

Сотник Богдан Панчук народився 1915 року в канадській провінції Саскачевані у родині галицьких емігрантів. З батьківської хати виніс тепло і любов до рідних та гідність і пошану до народу з якого походили його батьки. Виростаючи на просторах Саскачевану, юнак Богдан плекав мову, звичаї та традиції України і це привело його в передові ряди українського громадського життя Канади.

Сл. п. сотник Б. Панчук

Вже в студентських роках він стає організатором українських студентських гуртків, а відтак одним із засновників Союзу Української Молоді Канади. Він провідний діяч Української Православної Церкви в Канаді і Союзу Українських Самостійників, та видатний діяч українського ветеранського руху. Перебуваючи під час Другої світової війни у Великобританії він був ініціятором і творцем Союзу Українських Канадських Вояків за океаном та Українського Клюбу в Лондоні, згодом Комітет Українців Канади назначує його на представника в Европі, де він ініціює харитативну акцію для українських біженців у Західній Европі та невтомно обороняє членів І-ої Української Дивізії перед ворожими зазіханнями і репатріяцією. Від 1952 до 1955 року очолював українську секцію Міжнародної Служби Голосу Канади (Сі-Бі-Сі) в Монтреалі. За його заслуги Комітет Українців Канади нагородив його золотою медалею Тараса Шевченка.

Заупокійні відправи відбулися 28-го червня ц.р., з катедри Української Православної Церкви св. Володимира в Торонто, а Похорони в понеділок 29-го червня цього року, на цвинтар „Київ" в Оквил, Онтаріо, біля Торонто.

Сл.п. сотник Б. Панчук залишив в жалобі дружину Анну, з дому Чернявську, і дві доньки — Мирославу і Марію з родинами.

Церква свв. Петра і Павла влаштовує святкування 100-ліття з дня її оснування

Джерзі Сити, Н. Дж. — З нагоди століття оснування парафії святих Верховних Апостолів Петра і Павла, тут при 30 Бентлі авеню, у цьому місті — одному з найдавніших місць поселень перших українських іміґрантів до З'єднаних Стейтів Америки, запляновано відсвяткувати цей Ювілей різними імпрезами. Одною з таких духових імпрез буде Благодарственна Служба Божа на долині міста Джерзі Сити, на площі, де колись стояла стара церква (вул. Суссекс і Ґрін). Ця Служба Божа буде відслужена в неділю, 12-го липня, ц.р., о год. 10-ій ранку. Богослужбу попередить хресний похід з-під будинку Українського Народного Союзу о год. 9:45 ранку. Ця дата збігається з чудесним припадком — з 85-ою річницею посвячення будівлі старої церкви.

Парафія святих Верховних Апостолів Петра і Павла в Джерзі Сити — це одна з перших українських парафій в Америці, а для українських католицьких парафій стейтів Ню Джерзі та Ню Йорку — це „матірня церква". Довгими роками вона обслуговувала духовні потреби українських еміґрантів цих стейтів, і навіть коли по різних містах постали українські католицькі парафії, — вона далі була своєрідним духовним центром для них. Довший час це була чисельно найсильніша парафія, з рядом дуже активних церковних і світських організацій та з прекрасною мурованою церквою, першою такого роду українською церквою в Америці. Та час своє зробив, і наплив різнородного елементу в ці околиці, переселення українців в інші місцевості, погіршення довкілля та вкінці — продаж і збурення старої церкви, своє вчинили: парафія видимо зменшилася. Та все ж таки вона залишилася динамічною і активною, про що свідчать ось і ці всі приготування гідно відсвяткувати славний столітній ювілей. Тож до численної участи в святкуванні запрошує Парафіяльна рада з о. парохом д-ром о. Романом Мірчуком всіх теперішніх і колишніх парафіян цієї церкви, га іхніх гостей і знайомих.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМИ економічних знатоків, продаж нових житлових будинків значно зменшився на 14.9 відсотка в травні ц.р. Це найбільший спад за останніх п'ять років Причину такого стану приписують підвищенним відсоткам гіпотечних позичок. Вміжчасі пересічна ціна домів виносить 106,800 долярів і є найвищою до цього часу ., однак аналітики вірять, що ринок продажі домів повернеться до кращого стану, бо відсотки знижуються.

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що З'єднані Стейти Америки відгукнулися позитивно на неофіційну пропозицію совєтів у справі ракет середнього та близького засягів, а це могло б у великій мірі допомогти в усуненні головних перепон у новому домовленні. Офіційні чинники додають, що Адміністрація, виявивши велике зацікавлення цією пропозицією, очікує, щоб Совєтський Союз формальною дорогою подав до розгляду цей їхній компромісовий плян.

ВИСОКОПОСТАВЛЕНІ урядовці Адміністрації президента Роналда Реґена, щоб заглушити сильну опозицію в Конґресі щодо політики Президента в Перській затоці, признають, що є дуже ризиковно давати охорону кувайтиським суднам. Все ж таки вони наполегливо арґументують, що це більш небезпечно є цього не робити.

У ВІВТОРОК, 30-ГО червня ц.р. у Вашінґтоні підполковник Олівер Л. Норт, влягнений у мундир морської піхоти, прикрашений шістьма рядами стрічок з медалями, особисто доставив ряд різнородної документації, причетної до іранської афери, конґресовій комісії. Комісія примусила Норта доставити ці документи, а також скласти зізнання на базі офіційного надання йому імунітету від судового переслідування, які б базувались на тих доказах, які він дасть Конґресові. Одначе його можуть все ж таки судово переслідувати, покладаючись на самостійно добутих доказах.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена в принципі погодився продати Єгиптові частини найновішого американського танка М-1, з передумовою, щоб монтувати їх в Єгипті, — заявили офіційно урядові чинники. Пентаґон і Державний департамент виявили, що основний крок зроблено ще в лютому ц.р., тоді як було потверджено, що ці танки можна буде виробляти в Єгипті, не наражуючись на втрату їхньої чутливої технології. В дальшому говориться, що це буде відбуватися у відповідній послідовності. Найперше Єгипет буде оновлювати давніші роди танків, а купівля танків М — 1, прийде на свою черґу аж у 1990 их роках. Згідно з домовленням, тоді Єгипет теж зможе перепродувати ці танки типу М-1 й іншим країнам, одначе З'єднані Стейти Америки будуть мати право накладати вето на таку продажу.

У СВІТІ

ЗА ОСТАННІ ДВА ТИЖНІ афганські повстанці збили американськими ракетами „Стінгер" 16 гелікоптерів і літаків противника, в тому числі три транспортні літаки „Ан-32". На одному з них були високопоставлені старшини урядових військово-повітряних сил. Всі вони загинули. Дипломати, акредитовані в індійській столиці, розповідають, що останніми днями тривають жорстокі бої недалеко від Кабулю. „Вибухи не лише чути, але їх можна і бачити", — повідомляють дипломати з Кабулю.

БІЛЯ ТИСЯЧІ СЕРБІВ і чорногорців зібралися минулої п'ятниці коло приміщення парляменту, щоб висловити протест проти етнічної дискримінації зі сторони албанської більшости в області Косово. 85 відсотків населення Косово становлять етнічні албанці, які вимагають надання області статусу автономної республіки. У 1981 році під час заворушень тут були вбиті дев'ять сербів. З того часу 22 тисячі сербів і чорногорців залишили область. Виступаючи недавно, перший секретар Албанської партії праці Раміз Алія назвав область Косово „концентраційним табором для етнічних албанців". За його словами, будь-який громадянин Югославії, який позитивно висловився про албанську культуру і історію, може потрапити за це до в'язниці.

НА ПРИЙНЯТТІ В амбасаді Франції академік Андрей Сахаров критикував Академію Наук СССР за те, що вона не протестувала проти його „незаконної депортації" в місто Ґорький. Лавреат нагороди Нобеля додав, що представники Академії Наук „розповсюджували всю цю брехню про мене, мою дружину і про наше так зване 'дивне життя' на засланні". А. Сахаров особливо виділив „провокаційну, наклепницьку" статтю, написану в 1983 році чотирма членами Академії Наук, серед яких був вчений секретар Академії Наук Ґеорґій Скрябін. „Я не втратив надії, що вони публічно відмовляться від цієї статті", — сказав Сахаров. А. Сахаров був запрошений в амбасаду для врученну йому диплому члена Академії Наук Франції.

З уваги на свято Дня Незалежности Америки, яке, як відомо, припадає на суботу, 4-го липня ц.р., „Свобода" з датою суботи не появиться. Останнє число в цьому тижні буде друкуватися в четвер з датою п'ятниці, 3-го липня, а черговe у понеділок з датою вівтірка, 7-го липня. У п'ятницю, 3-го липня, бюра Головної Канцелярії УНС і видавництва „Свобода" й „Українського Тижневика" будуть закриті.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

ЧЕТВЕРТЕ ЛИПНЯ ДЕНЬ РАДОСТИ

Повний розвиток культури й економіки можливий тільки у рідній, ні від кого незалежній державі. Бо тільки у рідній державі може панувати атмосфера, в якій кожний громадянин почуває себе співвласником тієї рідної землі. Для народів, які з прадавніх часів мали і мають свою державу, самостійність не є проблемою, вона є дійсністю, до якої всі члени народу так привикли, що не всилі подумати, як могло б бути інакше. Франція — це колишня Ґалія, проти якої пішов походом римський Цезар, а вернувшись — як переможний герой — зараз же згинув з рук власних приятелів, які злякалися, що він, Цезар, проголосить себе диктатором. В Англії „Велику хартію свобід" проголошено у 1212 році — ще перед першою навалою татар проти України. З'єднані Стейти — це розмірно молода держава. Адже ледве два роки тому відзначувано 200-річний ювілей американської держави, визволеної з-під Великобританії. І тому не диво, що з усіх світських державних свят в Америці, обов'язкових для усіх стейтів, є щорічний День Незалежности 4-го Липня.

У Дні Незалежности проголошено Декларацію, у якій найгострішими словами натавровано поведінку короля Великобританії, як узурпатора й тирана. Цьогорічне відзначування роковин американської незалежности пов'язано особливо з проголошенням перших семи основних статтей Конституції, дармащо це сталося щойно 17-го вересня 1787 року. Десять перших Додатків до американської Конституції названо Законом про Права і введено в життя 15-го грудня 1791 року. Всі ті дати стосуються ще XVIII сторіччя. Але в ході подій виявилося, що хоч як мудро і дбайливо батьки американської держави склали текст Конституції, вона виявила багато недоліків. І тому до цього часу прийнято вже 26 Додатків до Конституції, останній із них ратифіковано щойно 1-го липня 1971 року — про обмеження віку управнених до голосування до 18-го року життя.

Немає такого діла у світі, яке на 100 відсотків було б досконале, адже всі діла чинять люди, а люди не досконалі і аж надто часто помиляються. У цьому й відповідь на запит, чому треба було від схвалення первісного тексту американської Конституції аж 10 Додатків із Закону про права і пізніших 26 додатків, до яких напевне долучаться ще дальші, у зв'язку з вимогами життя, яке сильніше за всі писані людьми твори. Але ж американська Конституція стала у світі наче символом свободи. Кажуть, що навіть забагато тієї свободи, бо вона переходить у сваволю і дозволяє ворогам дійсної свободи використувати конституційні права для загирювання того скарбу, яким є свобода.

І тому не диво, що й великий Тарас бажав Україні тієї свободи, яку символізує Конституція Америки."... Коли ми діждемося Вашінґтона з новим і праведним законом. А діждемось таки колись!..." Вірш „Юродивий", в якому Шевченко висловлював свою тугу до нового праведного закону Вашінґтона був писаний у 1857 році у Нижньому Новгороді. Значить, від того часу минуло кругло 130 років, а ті слова туги і віщого оптимізму завжди актуальні.

Усі могутні засоби інформації і пропаґанда Совєтського Союзу наставлені на те, щоб плюгавити Америку і представляти її в такому світлі, щоб підсовєтські невольники дивилися на Америку з огидою. Вислід цієї злочинно-перфідної гри такий, що на всьому величезному просторі від Балтики по Тихий океан і від Білого до Чорного моря всі люди різних рас і націй мріють, щоб дістатися до цієї ... оплюгавленої Америки. Бо всупереч усім наклепам в усьому відомо, що американська імперія, оперта на основному законі, яким є Конституція, є країною найбільшої свободи і найвищого добробуту.

Четверте Липня для американців — це наше 22-го Січня. Але різниця велетенська! 22-го Січня залишилось у нас, як величний спогад і як мрія та політична програма, як шпиль формування української політичної думки.

Четверте Липня для американців — це дійсність, це гордість, що за кругло 200 років із британської колонії, з пустки, де рідко замешкували автохтони-індіяни, постала наймогутніша великодержава. Ми горді на день 22-го січня 1918 року але горді у смутку на тлі сучасної дійсности в Україні. Американці горді на 4-те Липня — у радості життя. І ми, всі американські громадяни, радісно відзначаймо величний День Незалежности та праведний закон Вашінґтона.

ЩЕ ДО ФАРСИ „СУДУ" НАД ДЕМ'ЯНЮКОМ

(м.б.) У популярному тижневику „Нюзвік" за 29-те червня 1987 року появилась стаття Елизабет Лофтус, професора психології і права в університеті в Сієтл п. з. „Trials of an Expert Witness („Випробування свідка – експерта"). Проф. Лофтус є спеціялісткою у питаннях людської пам'яті. Вона впевняє, що людський ум під різними впливами сходить часто на манівці. Особливо травматичні події мають тенденцію „фіксувати" наш ум і настановляють людську пам'ять у бажаному напрямі. В цій ділянці існує багата література. — каже авторка. Вона цитує випадки, де вона допомогла своїм знанням цієї ділянки людям доказати свою невинність перед судом, хоч проти них були „достовірні" свідчення свідків. Вона згадує про казус Лєнеля Ґетера, який був звинувачений на підставі зізнань свідків про рабунок ресторану Кентакі Фраєд Чікен, о. Бернарда Паґано, якого свідки „розпізнали", як того, який рабував в околиці Пенсильванії, Стефана Тітуса, звинуваченого у знасилуванні жінок. Ці казуси вказують, — пише вона, — яке враження робить свідчення впевнених у їхній правді свідків. Досліди показали, одначе, що свідок може бути дуже самопевним, а все ж його зізнання — неправдиві. Про все це говорить проф. Лофтус у зв'язку з проханням оборонця Івана Дем'янюка виступити перед судом в Ізраїлі в обороні цього звинуваченого, а зокрема щоб, підважити достовірність п'яти свідків, які мали зідентифікувати Дем'янюка з „Іваном Ґрозним".

Е. Лофтус каже, що вона стала перед дилемою: з однієї сторони припущення у невинності звинуваченого і її обов'язок як науковця допомагати висвітлити правду, а з другої льояльність до її духової спадщини — як жидівки. Другий фактор переміг: вона відмовилась допомогти людині, яка може бути невинною. Її жидівство перемогло. Що вплинуло на її рішення? Перше: 11-річний Джеремі, син її приятельки, велів своїй мамі переказати Е. Лофтус, що коли б вона пішла свідчити в користь Дем'янюка, то він перестане бути її приятелем. Друге: опінія 85-літнього вуйка Джо. Цей вуйко зазнав якихось переслідувань колись у Росії, і сказав їй, що вона не повинна встрявати в справу Дем'янюка, бо він правдоподібно винуватий. „Опінії малого Джеремі і старого Джо дали мені лекцію про релятивність моральних осудів", — пише проф. Лофтус. В принципі ми віримо в припущення невинности (...) Але коли вступаємо у світ Івана, розуміємо, що не має значення вчення Вілліяма Блекстона, що „краще випустити на волю десять винуватих, чим засудити одну невинну людину". (...) „Ніхто точно на знає скільки жертв згинуло в Треблінці; тільки 50 пережило, щоб сказати про неї. Коли б було тих 50 теж згинуло, не було б кому нині свідчити про страхіття Треблінки. Яку вагу придати, отже, свідченням тих п'яти, які свідчили в суді в Єрусалимі? Вони на вагу золота. Це тріюмф людського духа, що вони пережили. Залишімо їхні уми недоторканими". „Як психолог вірю в те, що коли є наукова відповідь, то її треба дати, незалежно від того хто питає. Я свідчила в сотках випадків, де свідчення мало вирішальне значення, для підсудних. Але не уявляю себе, щоб могла дати таке свідчення у справі Івана. В очах багатьох це виглядало б як атака на цю жменьку людей , які пережили Треблінку, і тепер бажають, щоб їм вірити. Вони ніколи не зрозуміли б, що квестіонування однієї частини їх пам'яті, не означало б заперечення їх пам'яті у цілому. Моє свідчення було б напастю на пам'ять Треблінки." Її сумніви в цьому питанні остаточно розвіяв приятель, який прийшов до неї на чай. Вона звірювалась перед ним: „Послідовність каже мені свідчити. Не бути консеквентним виглядає на інтелектуальну нечесність. Та що сказали б Джеремі і Джо та тих п'ять свідків? Не почували б вони, що я зрадила їх? Це так як би мене прохали свідчити в користь вбивника мого брата. Мій гість, цитуючи Емерсона, пригадав мені, що „глупа консеквентність — це мариво маленьких умів". Авторка закінчує: „Кошт моїх свідчень в користь звинуваченого був би завеликий для народу, який я люблю до безтями".

Ледве чи треба якого коментаря для цієї заяви жидівського науковця. Льояльність понад усе! Професор права і психології має сумніви стосовно вини Дем'янюка. Але як виходить із її писання, питання вини з цьому випадку неістотне. Істотним є, щоб найти винуватих і їх засудити, хоч би існували які сумніви щодо їхньої вини. Може Дем'янюк сподіватись чогось кращого від суду в Єрусалимі. Не є той суд під такою ж моральною пресією як Бетті Лофтус?

Це нам добре тямити і затямити. Якщо йдеться про хоч маленьку відповідь на таку настанову, то чи не годилось би нам забути принаймні про туризм до св. Землі, окупованої нині Ізраїлем, і не підтримувати фінансово тих, які так ставляться до нашого брата?

Орест Корчак-Городиський

Д-Р Є. ЛЕВИЦЬКА — ЛІКАР МАРШ. Й. ПІЛСУДСЬКОГО

Популярний польський тижневик „Ґв'язда Полярна", що появляється в стейті Висконсін, ще в березні 1983 року помістила англійською мовою рецензію на книжку Вацлава Єнджеєвіча, звеличника Й. Пілсудського, колишнього члена Леґіонів в часі Першої світової війни, а згодом члена дипломатичного корпусу, який вже після закінчення Другої світової війни опублікував деякі дипломатичні папери колишніх польських дипломатів.

Біографію маршала Й. Пілсудського затитулував Єнджеєвіч „Життя для Польщі". Книжка написана польською мовою, а переклад на — англійське зробила Марія де Ґеорґей, а Збіґнєв Бжезінскі в своїй передмові згадує, що автор дав вичерпну і об'єктивну персональну оцінку Пілсудського.

Я користаю з рецензії англійською мовою Івана Світальського, який покликаючись на деякі інші біографічні публікації про марш. Пілсудського, додає деякі критичні зауваги. Як можна було сподіватись, є в цій біографії і згадки про українців, віднотовує їх також і рецензент.

Єнджеєвіч у своєму чуттєвому погляді в минуле, вміщує різні виїмки з промов Пілсудського під час його річних зустрічів з колишніми леґіоністами.

Рецензент згадує, що автор збуває кількома словами (або не хоче про них докладніше писати-ОГо) важні події, як наприклад убивство 29-го серпня 1931 року в Трускавці віцепрезидента польської проурядової партії ББВР Тадея Ґолуфка. Убивство заторкнуло Пілсудського дуже дошкульно. Автор згадує, що Ґолуфку убили українці за його проукраїнське наставлення. Слушно стверджує І. Світальський в книжці, що немає вияснення, чому українці мали б убивати поляка — українофіла, а згадуючи про пацифікацію українських сіл у вересні 1930 року — пише, що про неї можна було в дещо більше сказати. Єнджеєвіч напевно знав про цю ганебну пацифікацію, яка не принесла слави польській „демократії" ані за кордоном ані не злагіднила напружених польсько-українських відносин.

Про арештування членів польської опозиції як і українців і в'язнення у військовій тюрмі в Берестї — не принесло слави польському урядові. Єнджеєвіч згадує, що арештовані провинились проти держави, тому й арешт був оправданий. (Чи також садистична брутальність польської поліції? ОГо)

Рецензент згадує, що більш обєктивний опис тих подій подав Йосиф Ротшільд у своїй книжці „Пілсудського переворот", яка є відмічена у бібліографії. Рецензент згадує також про книжку Ришарда М. Ватта — „Гірка перемога" — Польща й її доля 1918-1939, р. у якій автор, перевівши основні дослідження згадує, що перед виборами арештовано 2-3,000 членів опозиції, яких піддавано побоям при повній пасивності поліції. Така тактика Пілсудського коштувала опозицію біля мільйон голосів. Єнджеєвіч цитує слова Пілсудського, що існувала конечність виграти вибори, бо країна була в небезпеці. Ватт погоджується з Єнджеєвічем, що Польща потребувала авторитету Пілсудського, бо інакше було б їй важко існувати, що і сталося.

Бжезінські в своїй передмові згадує, що якраз культ Пілсудського присвічує сьогоднішнім активістам „Солідарности". (Чи дійсно так ОГо)

І. Світальський згадує, що Єнджеєвіч, правдоподібно з респекту до дочки Ванди, яка написала до книжки вступне слово, залишає уяві читачів згадку про відносини марш. Пілсудського з українкою – лікаркою Євгенією Левицькою. Єнджеєвіч згадує, що вона була визначною спортсменкою, з непересічним скоординованим способом думання, жінка з великим особистим чаром. Згинула вона в 1931 році — правдоподібно отруєна кимсь з найближчого оточення маршала, бо побоювались, що її вплив як українки на хворого маршала, міг би мати небезпечні наслідки для Польщі. (? -ОГо) Співпраця, в тому часі, українців з німецькою розвідкою була знаним фактом — пише автор.

Треба дивуватись дипломатові В. Єнджеєвічові, що він дозволив собі на такий примітивний коментар. Можна закидати якійсь групі співпрацю з німцями, але не цілому народові. Як виглядає з того коментаря, то д-р Є. Левицька загинула тільки тому, що була українкою. Не позбулись поляки свого українофобства ще й тепер.

На закінчення своєї рецензії Світальський згадує, що перекладачка зробила декілька суттєвих помилок в перекладі, між іншим згадує про участь в похоронах Й. Пілсудського представника Греко-Унітарного обряду, що має бути греко-уніятського обряду.

Варто було б, щоб Нестор наших журналістів ред. І. Кедрин, який напевно пригадує собі той епізод, написав дещо більше про покійну д-р Євгенію Левицьку.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Лев Яцкевич

НОВЕ І СТАРЕ В МЕДИЧНИХ НАУКАХ

Рік 1970 був у ЗСА переломовим роком у розвитку генетики. В тому році нобелівський лавреат Г. Карана проголосив у Висконсин університеті, що його дослідній групі вдалося створити ген, устаткований усіми потрібними хемічними елементами.

Отримання гену, шляхом штучної синтези, стало початком доби, в якій наука матиме змогу оформлювати характер людини ще в лоні матери, з допомогою зміни хемічного складу біологічних клітин. В той спосіб людина з майбутньому матиме змогу елімінувати фізичні деформації та недоліки інтелігенції, характеру та організму дитини.

Кілька місяців тому на одному з університетів нюйоркського стейту зроблену новий пролом в ділянці „біо інженерії, а саме, групі науковців, під керівництвом проф. Дж. Даніеллі вдалося створити першу штучну синтезу живої клітини.

Нещодавно еспанський професор Дж. М. Дельґадо, з Єйлського університету, сконструював пристрій вагою одного фунта, що його припняв до рогів бика та, вимахуючи червоною плахтою, станув навпроти нього. Коли розлючений бик почав бігти в його напрямі, Дельґадо натиснув ґудзик цього пристрою і бик станув, мов вритий. Він натиснув другий ґудзик і бик, похнюпивши голову, спокійною ходою покинув сцену. В той спосіб медична станула на порозі нової епохи, в якій вчені матимуть змогу змінювати, не тільки характер, стать та вигляд дитини перед її народженням, але теж контролювати дію її мозку.

Одним з чудес медичної технології слід вважати перещеплення людині зношеного серця. Хоч це перещеплення не становить ще тривалого успіху, крок у тому напрямі вже зроблений. До поступу та поліпшення здоров'я людини, крім технологічних чудес, причинилася також, вміла дієта особливо сучасної людини та розсудлива фізична заправа. З важливих проломів у медичних науках, слід звернути увагу на нуклеарний магнетичний резонатор, який зреволюціонізував обслід нутра людського тіла та поставлення вчасної діягнози таких небезпечних недуг, як: артеріосклероза, пістряк та параліч. Не менше важливе знаряддя сучасної медицини становить медичний лейзер, який вживається з успіхом для уліпшення кровотечі виразок та усування мозкової пухлини й пістряка скіри.

Великим проломом у перещеплюванні людських органів слід вважати також винахід „Сайклосперину", ліку, що протидіє вирощуванню клітин, завданням яких атакувати в людському організмі чужі тканини.

Революційний мікроскоп

Відома німецька оптична фірма Цайс, у Єні, випродукувала два роки тому новий рід медичного мікроскопу який дуже допомагає у складних операціях мозку.

Дія нового мікроскопу основується на принципі допроваджування до ока образу з допомогою кабля, із синтетичного волокна, що дозволяє на краще обстеження усіх деталів ока, в глибині 8-10 цм.

Якщо сполучити з мікроскопом фотографічний апарат, кермований мікрокомпютером та ужити дуже чутливу фільмову плівку, тоді з його допомогою можна виготовляти документальні кольорові фільми цікавіших операцій ока.

Підпомагачі серця

„Голтер", нововинайдений контрольний пристрій серця, величини кишеневої електронної рахівниці, коли носити його цілий день, дає докладніший образ кожночасного стану серця його носія, ніж найкращий кардіограм. „Голтер" не тільки виявляє нереґулярне биття серця напротязі цілого дня, але також зазначує найменші симптоми серцевих недоліків. Той винахід слід вважати проломом у діягнозі неправильної дії серця. Не слід, при тому, забувати, що під сучасну пору щороку вмирає у ЗСА 646,000 людей на розлад серця, з яких щонайменше половину слід зарахувати до випадків наглої смерти.

Бронзові скальпелі

Нещодавно при розкопках Помпеїв знайдено цілий варштат хірургічних інструментів, які становлять доказ, що стародавні лікарі лікували своїх пацієнтів не тільки упустом крови, але також протином тканин тіла бронзовими скальпелями. Хоч вони це робили нерадо з уваги на тогочасні драконські закони в медичній професії. Вистачить тільки згадати, що 12,000 років перед Христом існував славний звід законів Гаммурабі, Вавилонського короля, присвячений частково етиці професії стародавніх лікарів, при чому один з тих законів окреслював взаємовідношення хірурга до пацієнта, звичайно, в дещо інший спосіб, ніж це практикується сьогодні. Слід мати також на увазі, що в тому часі не було ані забезпечення на зловживання лікарсь

(Закінчення на стор. 3)

Григорій Мигаль

80-РІЧЧЯ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ТАНДЕР БЕЙ.

II.

До початку Першої світової війни, тобто до 1914 року, за час 46 років своєї діяльности, „Просвіта" мала 77 філій, 2,944 читалень, 504 будинків. А в 1939 році, до початку Другої світової війни було 83 філії, 3.110 читалень, 475 домів. Усе це російська комуністична влада, що в тому році зайняла, Галичину, Волинь, а потім і Буковину, — зовсім зліквідувала.

Перша група заробіткових еміґрантів, що спинилася в околиці Тандер Бей, як лісоруби та робітники елеваторів, „затуживши за організованим життям", — як сказано в програмці на 75-річчя цієї „Прос ч", рішили організувати таке товариство „Просвіта" тут, у Форт Вілліям. І 14-го травня 1906 року зійшлися гуртом, двадцять їх, у хаті одного з них, і заснували товариство „Руська читальня", яке згодом прийняла назву „Просвіта". Першим головою був Семко Сас, секретарем Кирило Чеховий, який кілька років тому відійшов у вічність. Це була перша українська організація в Північно-Західнім Онтаріо. За три роки, бо 1909 року, постали такі самі ж товариства „Просвіта" в Порт Артурі і на Вест Форті, а далі в Кенорі. Усі ці товариства існують і ведуть свою працю і дотепер. Правильник цієї першої „Просвіти", який можна було б назвати мініятюрним статутом, дуже оригінальний, бо своїм змістом і формою віддзеркалює тодішню передвісімдесятирічну добу. (На жаль, розміри газетної статті не дозволяють навести його вповні).

Характерні періоди в житті „Просвіти"

Як у житті кожної людини, так і в існуванні та праці організації слід відмітити певні періоди, з яких кожний характерний окремою специфікою. Такими ж періодами йшла наша „Просвіта".

Історичний нарис про працю „Просвіти" за перше 50-тиліття написав у виданій з цієї нагоди книжці „Золотий Ювілей" Михайло Олійник. З цього нарису беремо відомості про цей період.

Перший період 1906-1914

Перший період, хоч недовгий, бо тільки восьмирічний, до початку Першої світової війни, визначається доволі великим розгоном, бо тоді зорганізовано першу тут „Рідну Школу", організовано перший хор, і почались перші щорічні потім святкування пам'яті Тараса Шевченка, зокрема в 1914 році, в століття народження поета. Сприяв тому ще й цей факт, що в роках 1911-1914 був доволі сильний приплив нової еміґрації. Праця в товаристві просто „кипіла", як каже М. Олійник. Це виявилося найбільше в безустанній підготові аматорських драматичних п'єс.

Другий період — воєнні роки 1914-1918

Хоч воєнні роки дещо сповільнили цей попередній розмах, проте він в якійсь мірі продовжувався, а завершився великим патріотичним підйомом з моментом проголошення Української Народної Республіки, перше на Східніх а пізніше на Західніх землях України.

Третій повоєнний період

Наступний, повоєнний період, знаменний знову ж великим припливом нової хвилі еміґрації, в перших повоєнних роках. Після невдачних визвольних змагань велика кількість колишніх стрільців, підстаршин, старшин Української Армії еміґрувала на цей континент, з чого значна кількість опинилася в Канаді, зміцнивши також українську групу в повіті Тандер Бей. Коли перша хвиля еміґрації була в основному селянського походження, то ця, нова, була більше різноманітна. Це були студенти, кооператори, учителі, професійні старшини, артисти театрів, співаки хору Олександра Кошиця. Цей різноманітний склад нової еміґрації, очевидно, мусів надати іншого кольориту культурній праці „Просвіти". Тепер часто відбувалися доповіді, чи то з політичною, чи то з популярно-науковою тематикою. Значно підвищився мистецький рівень хорів (диригенти: Юрій Гасан, Лев Сорочинський , священик о. Білонь). Драматичні аматорські гуртки, маючи тепер кращих провідників-режисерів, почали ставити кращі п'єси, а навіть музичні оперети. Це були світлі роки в існуванні Т-ва „Просвіта". Збереглися програмки концертів, репертуар яких вказує на високий виконавчий рівень.

Четвертий період — комуністичні впливи

Хоч згадані М. Олійником у його праці перші повоєнні роки були позначені патріотичним піднесенням і гарним розвитком культурно-освітньої праці, то перші двадцяті роки принесли і велике захмарення. Появились люди нової політичної ідеології – комунізму. Вони доволі скоро перебрали Т-во „Просвіта" і 1921 року перейменували на „Робітничий Дім". Але здорова частина членів не подалась, а судовою дорогою відобрала маєток і 1925 року отримала провінційний інкорпораційний акт. У цій акції провідну ролю зіграли: Михайло Венґер, Василь Брилинський, Кирило Чеховий, Семен Паланиця, С. Цибульський.

Четвертий спокійний період 1925-1939

Виигравши судовий процес, і отримавши провінційний чартер, Товариство тепер могло спокійно продовжувати свою працю, маючи ідейних провідників, маючи ентузіястичне членство. А почались роки великої економічної депресії. Здавалось би, що праця в Просвіті зведеться до мінімуму. Проте так не сталося. Навпаки, тоді члени горнулись до товариства, бо відомо, що в гурті завжди кращі можливості. У тому часі ніколи не бракувало людей в домівці „Просвіти". Усі ділянки культурно-освітньої праці розвивались по своїй лінії. У „Рідній Школі" завжди було біля сотні дітей. Аматорські театральні вистави майже не сходили зі сцени, бо був час, коли відбувались кожної неділі. Тільки в 1935 році було поставлено 20 вистав, чотири концерти і п'ять доповідей. Цей інтенсивний період культурної праці закінчився в 1939 році двома нерадісними факторами, а то пожежа будинку та початок Другої світової війни. Брак власного будинку, персональна зміна з відходом молодих людей до армії, згодом більша присвята уваги воєнним зусиллям Канади, викликали великі зміни. Після придбання нового будинку винайм його і пристосування до потреб театральної компанії, та опісля побудова нового будинку на задній площі забрало повних шість років часу. Спочатку в 1945 році, ввійшовши до нового приміщення, можна було подумати про розгорнення знову систематичної культурно-освітньої роботи. В усіх тих перетурботах до згаданих уже вище „просвітянських стовпів" дійшли Семен Пуляк, Михайло Мандзюк, Василь Кузик, Іван Балабан, Іван Воронкевич, Зенон Федорі.

(Закінчення на стор. 4-ій)

С. Стойко став чемпіоном з шахів

21-ий шаховий турнір за першенство Української Спортової Централі Америки і Канади відбувся в днях 23, 24 і 25-го травня ц. р. в Рочестері. В турнірі взяло участь 14 шахістів з Торонто, Філядельфії, Пассейку, Ню Гейвен, Олбані і Рочестеру.

Турнір був добре приготований головою централі інж. Романом Куцілем і ланковим шахів інж. Романом Кузиляком. Шахісти мали добрі умови розгривок у Пластовому Домі недалеко церкви св. Йосафата. Після трьох днів завзятих змагань перше місце здобув Степан Стойко, чемпіон з Ню Джерзі. Друге і третє місця поділили Богдан Степаненко з Торонто і Дмитро Кулик з Олбані. Четверте і п'яте місця поділили Сидір Новаківський з Філядельфії і Богдан Чолій з Торонто. Шосте і сьоме місця поділили батько і син Лев і Омелян Маркови з Ню Гейвену, Коннектикат. Після них слідували: Михайло Москаль з Торонто, батько і син Орест і Роман Коцюби з Пассейку, Богдан Назарко, Андрій Лупеняк, Олександер Харченко — всі з Торонто, та Роман Кузиляк з Рочестеру.

На закінчення турніру відбулася роздача нагород. Першун Степан Стойко дістав перехідну чашу, уфундовану інж. Романом Кузиляком і грошову нагороду в сумі 300 долярів. Віцечемпіони Богдан Степаненко і Дмитро Кулик дістали по 150 долярів. Юніори Омелян Марків і Богдан Чолій одержали нагороди по 100 долярів.

Після роздачі нагород усіх учасників прощав голова УСЦАК — Роман Куціль. Він також подякував ланковим Богданові Назаркові і Сидорові Новаківському за віддану і жертвенну працю. Тільки завдяки їм ми можемо похвалитися, що ми є одинокою меншиною в Америці, яка існує і організовує свої власні турніри.

Потім відбулося прийняття, яке приготовила для шахістів родина Дзюбів. Дуже задоволені шахісти роз'їхались додому з тим, що наступний турнір 1988 року з нагоди 1000-ліття Хрищення України має відбутися у Торонто.

З викладової залі УКУ у Філядельфії

Недавно відбулися два цікаві академічні вечори весняного семестру філії Українського Католицького Університету у Філядельфії — обидва на релігійні теми. Перший — це гостинний виклад о. д-ра Дмитра Блажейовського під назвою „До історії Української Церкви — вибрані питання", та другий, тиждень пізніше, себто 12-го травня, лекція о. Мар'яна Процика під заголовком „Велика Панагія преподобного Алілія".

Отець Блажейовський, який на короткий час прибув до ЗСА з Риму, впродовж енергійної одногодинної доповіді заторкнув чимало питань відносно ранньої історії Української Церкви. Одним із них було джерела українського християнства. На думку о. Блажейовського, наше християнство прийшло від Греції шляхом Моравії через Галичину, завдяки зусиллям Кирила і Методія, а не було просто перенесене з Греції захопленими послами Володимира, як загально відомо. Є дані історичні, як наприклад, хрищення Аскольда і Дира, що доказують існування християн на українських землях ще сто років перед Володимиром. Отець Блажейовський тому вважає, що Володимир у 988 році не так охрестив Україну, як проголосив християнство офіційною релігією Руси-України, скинувши поганство.

Цікаве було теж заторкнене питання ранніх київських митрополитів. Немає повного списку київських митрополитів княжої доби за виїмком московського, де сполучена лінія митрополитів Московії з нашою, начебто Москва є прямою спадкоємицею Києва. У Літописі Несторовому та інших літописах або не згадано сучасного митрополита, або подано суперечні дані. На думку отця Блажейовського, потрібно дальших наукових дослідів у цій ділянці української церковної історії.

Доповідь о. Мар'яна Процика, хоч на тему однієї важної ікони української, в більшості складались з подання того історичного та технічного тла іконопису, без якого повне значення та вартість Великої Панагії не були б ясні слухачам. Доповідь була ілюстрована численними прозірками.

Ікона — це східній мистецький засіб, який сприяє сполученню людської душі з Божим словом. Це тому, що зображення на дощці суті Бога, Божої Матері, ангела чи святого заохочує людину до молитви та підносить її душу. Західнє релігійне мистецтво, хоч нераз зовнішньо подібне до ікони, відрізняється від неї браком внутрішнього змісту та тим, що служить декоративним цілям.

Правдоподібно, писання ікон розвинулося під впливом надгробних портретів з Фаюм у Єгипті. Елементи іконопису Християнського Сходу можна знайти теж у мистецтві різних народів Азії.

Велика Панагія, автором якої був славний київський чернець та іконописець XII століття Аліпій, є ікона, у якій втілено всі вищезгадані елементи ікони. Є тут симетрія та і є та духовна суть, що діє на глядача. Стоїть Богородиця з піднесеними руками у молитві до Бога, на Її обличчі сум. У медаліоні, на її грудях, є молодий Ісус, тіло дитини, а лице юначе, повне мудрости; розширеними руками Він благословляє. У вищих кутах, над руками Богородиці, видно двох ангелів, кожний тримає білий диск із золотим хрестом. Всі елементи ікони Вознесіння присутні в цій іконі. Є тут і Богородиця Оранта, і Христос у своїй славі й ангели. Бракує тільки апостолів, яких властиво заступають перед тією іконою, себто ми, вірні. На думку о. Процика, велика Панагія — це найкраща українська ікона, роблена українцем. Висить вона тепер у Третяковській ґалерії у Москві.

Мгр Адемар Р. Раковський

Христина Ґіль-Тершаковець — новий правник

Почування радости та задоволення огортають батьків і рідних, коли вони спостерігають успіхи в праці та зусиллях своїх дітей. Ці почування набирають особливого значення тоді, коли молодь, що озброїлась різнородними технічними знаннями на університетських лавках, зберігає пошану та прив'язання до релігійних, національних та загальнолюдських цінностей своїх батьків та народу, з якого вони вийшли.

Д-р Христина Дзвенислава Ґіль-Тершаковець

Ця молодь, ці наші молоді люди-професіоналісти, матимуть силу й основу збагатити своїм особистим вкладом те, що вони одержали від своїх батьків та свого українського довкілля, серед якого зростали, а саме — любов до свого народу та його релігійно-національних надбань.

Одною з таких молодих людей, відомою на терені метрополітального Вашінґтону, є Христина Дзвенислава Ґіль-Тершаковець. В травні цього року вона закінчила правничі студії у Правничій Школі Фордгамського університету в Ню Йорку та одержала звання доктора права. Завдяки високим оцінкам в університеті, вона зразу була прийнята до правничої фірми Шпрехер, Філікс, Віско, Гачисон, Янґ у Фільядельфії.

Христя Дзвенислава Ґіль Тершаковець є випускницею Джанс Гопкінс університету (1981-1984) в Балтиморі, Мериленд, де одержала вона звання бакалявра. Перед тим вона закінчила Такома середню школу, в Такома, Мериленд, де була „Валедикторіян", тобто найкращою ученицею своєї кляси (1980). Під час літніх вакацій, в 1982 році, Христя була студенткою в Зальцбурській літній школі в Австрії, де в короткому часі доповнила знання німецької мови. На початку своїх правничих студій Христя відбула „„інтерншип" при Американській Місії-Консуляті в західньому Берліні, куди була призначена Державним департаментом, вибрана з-поміж багатьох аплікантів саме тому, що у резюме висловила особливе зацікавлення східньо-европейськими політичними проблемами.

В заранні своєї молодости, Христя була ученицею Української школи у Вашінґтоні та закінчила її з добрим знанням української мови. Вона цікавиться сучасними проблемами українського народу як в Україні, так і в діяспорі, і пишається своїм походженням. Від дитинства й по сьогодні Христя є членом 15-го Відділу УНСоюзу.

В серпні 1985 року Христя одружилася з д-ром Андрієм Тершаківцем, що цього року закінчив чотири роки резидентури в Пресвітеріянському шпиталі при Колюмбійському університеті, а літом цього року переходить на становище наукового співробітника в Дитячий шпиталь Філядельфії, де буде „Феллов ін Академік" загальної педіятрії.

В найближчих днях доктори Христина Дзвенислава та Андрій переїжджають з Ню Йорку до власного дому в місті Братньої Любови. Щасти, Боже, двом молодим українським професіоналістам у їхній праці!

Н.Н.

Данило Шумук...

(Закінчення зі стор. 1)

Згадував Д. Шумук і про свої зустрічі з Юрком Шухевичем, про службу лікарів-жидів в УПА, про знайомство з Ніною Строкатою та з Миколою Руденком, „з ким приємно було сперечатися".

Незвичайно зворушливою була зустріч Д. Шумука з Віктором Новаком, теперішнім головою упівської Братії: обидва вони зустрічалися колись у Волинських лісах.

Данило Шумук зупинився дещо й на його споминах „За східнім обрієм" та на „Пережитому і передуманому", що у свій час викликали серед нас багато контроверсій. Про ті страшні часи, казав Шумук, найкращі спомини міг би був написати Славко Гарасименко; раз він загинув — хтось мусів це зробити. І тоді Д. Шумук взяв на себе цей нелегкий обов'язок серед найбільш несприятливих для писання умовин.

Шумук категорично підтвердив, що опубліковані спогади написав він сам: всі діялоги в книжці є „так, як я їх написав... є й деякі помилки; мова не така, тут і там село не так назване, але по суті все це я написав". У зв'язку зі своїми споминами Д. Шумук зауважив, що він взагалі нікого не боїться, навіть і тих, що робили його „кагебістом", мабуть маючи на думці рецензії в часописах „Мета" і „Гомін України"; Шумук — учасник тих подій, писав про те, що бачив на власні очі.

З приємністю нам треба підкреслити тут, що патріотичні члени Визвольного Фронту у Гамілтоні не тільки що прибули на зустріч із Д. Шумуком, але й віддали безкоштовно свою домівку для цієї зустрічі. І ще одне: упівці обидвох відламів повинні б заопікуватись своїм бойовим товаришем і дати йому моральну й матеріяльну допомогу.

В БУЕНОС АЙРЕСІ недалеко від свого дому був вбитий двома вистрілами Освальдо Вільянуева лідер аргентинських комуністів, які дотримуються просовєтської орієнтації. Поліція почала розслідування. Речник поліції сказав, що, судячи з попередніх даних, вбивство не носило політичного характеру.

Фундація імени св. п. інж. Дм. Кузика

Товариство „Святої Софії" отримало листа від Дарії Кузик — вдови по св. п. інж. Дмитрові Кузикові, з 4-го червня 1986 року, що вона зложила суму 11,000 дол. у кредитівці і передала цю суму Товариству „Св. Софія" для створення Фундації ім. інж. Дмитра Кузика, завданням якої є заохочувати українську молодь цікавитись і писати про Українську Католицьку Церкву, а головно про патріярхат. Грошові нагороди за прийняті праці походитимуть з відсотків із здепонованої суми.

До комісії Фундації ввійшли: о. д-р митр. Іван Біланич, д-р Володимир Пушкар, проф. Альберт Кіпа і д-р Володимир Кліш від Товариства „Св. Софія".

Згідно з бажанням фундаторки Дарії Кузик, темою першого конкурсу було: „Чому нам потрібний патріярхат Української Католицької Церкви?" Комісія дістала дві праці, що їх члени комісії Фундації перечитали і пізніше продискутували на сходинах 28-го лютого 1987 року. Комісія рішила винагородити обидві праці сумою по 100 долярів. Також ця чотиричленна комісія опрацювала правильник Фундації, з якого подаємо такі точки: а) Участь у конкурсі може брати українська молодь віком від 18-ти до 25-ти років; дуже бажаним є, щоб студенти журналістики подавали свої праці; б) писати можна українською або англійською мовами; в) праця (стаття, есей, репортаж тощо) повинна мати від п'яти до семи сторінок машинопису.

У зв'язку зі святкуваннями Тисячоліття Хрищення України комісія Фундації рішила оголосити таку тему на конкурс у 1987 році: „Тисячоліття і Патріярхат: Роля української молоді". Праці треба присилати на адресу Товариства „Св. Софія" до 1-го грудня 1987 року. На адресу: 7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117.

Д-р В. К.

Нове...

(Закінчення зі ст. 2)

кою практикою ані можливости скаржити лікаря до суду. В цьому стародавньому законі не було написано, „чорне по білому", що якщо, у висліді протину тіла бронзовим ножем, пацієнт втратить життя або око, тоді слід такому лікареві відтяти руку. Боюся, що, якщо б цей закон дотривав досьогодні, не багато лікарів було б охочих спеціялізуватися у хірургії.

„Голос Євангелії" передається в інших годинах

Чикаго, Ілл. (О.Г.). — Українське радіоблаговістя „Голос Євангелії" змінило свій час, і від вівтірка 7-го липня цього року передається від години 9-ої до 9:30 вечора, щовівтірка із станції WSBC на хвилях 1240 кілогерців.

Слухайте „Голос Євангелії" щовівтірка о годині 9:00 вечора! У справах радіоблаговістя слід звертатися до пастора Олекси Гарбузюка на адресу: Ukrainian Baptist Church, 6751 Riverside Drive, Berwyn, Il. 60402, tel.: (312) 788-0999.

СЕСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СССР, що закінчилася у вівторок, 30-го червня, одноголосно схвалила закони, які ідуть в руслі з горбачовською „гласністю" і „перестройкою". Сесія прийняла закон, що дає більше свободи керівникам підприємств, звільняючи їх від надмірної контролі зі сторони центральних планових органів. Закон увійде в силу з 1-го січня наступного року. Другий закон дозволяє обмежені громадські обговорення політичних, економічних і соціяльних справ, що стосуються совєтської політики. Нарешті, третій закон дозволяє громадянам звертатися в суд з позовами проти офіційних чиновників. Однак не зрозуміло, чи мова йде лише про адміністративних чиновників, чи як про адміністративних, так і про партійних.

В ЧЕРГОВОМУ ЧИСЛІ тижневика „Штерн" говориться, що шість арабів-терористів ідуть з Ливану в Західню Німеччину, щоб добитися звільнення Мохамеда Алі Гамалеі, який чекає суду у Франкфурті. Журнал пише, що терористи прибули з Ливану в Дамаск, а звідти виїхали на Кіпр. 23-річний Гамалеі очікує суду в справі про захоплення в 1985 році американського пасажирського літака і вбивства одного з пасажирів американця. У Франкфурті речник міської поліції сказав репортерам про вжиття особливих заходів у зв'язку з можливими погрозами зі сторони терористів. Уряд Західньої Німеччини попередив своїх громадян, що їздити в Лівію небезпечно.

ПОЛЬСЬКИЙ ЛІДЕР Войцех Ярузельскі, який перебуває в Японії з офіційною візитою, зустрівся з прем'єрміністром Японії Ясуґіро Накасоне. В. Ярузельскі запевнив голову японського уряду, що Польща виплатить усі попередні борги і звернувся з просьбою про нові позики. Після запровадження в Польщі виїмкового стану, Японія, як і інші західні країни, оголосила про застосування економічних санкцій, припинення дальших кредитів. Не відповівши нічого конкретного на просьбу Ярузельского, Накасоне заявив, що в Японії з великим задоволенням поставилися до рішення польського уряду оголосити амнестію політичним в'язням. Ярузельскі особливо настоював на спільному японсько-польському проєкті створення в Польщі величезного автобудівельного комплексу. Накасоне відповів, що подібні справи вирішуються з приватними фірмами

Філядельфія святкуватиме 45-річчя створення УПА

У п'ятницю, 15-го травня ц. р., в Українському Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії відбулася нарада представників організацій і товариств у справі вибору Громадського комітету для відзначення 40-річчя Рейду Української Повстанської Армії на Захід і 45-річчя створення УПА.

Нараду відкрив і вичерпно з'ясував ціль сходин Михайло Ковальчин. Вибрано Громадський комітет, що до його екзекутиви увійшли: Микола Бачара — голова; Михайло Ковальчин, Ярослав Березовський і Любомир Трицецький — заступники; Степан Гавриш — секретар; Микола Тимчук — скарбник, і Олександер Татомир — пресовий звітодавець. Зарезервовано вільні місця в екзекутиві для представників Об'єднання бувших Вояків Українських Армій і Першої Української Дивізії Української Національної Армії. Решта відпоручників товариств стала членами Громадського комітету.

Члени екзекутиви та Громадського комітету заступають такі організації: Микола Бачара — ФОУ; Михайло Ковальчин — Т-во УПА; Ярослав Березовський — Т-во УПА; Любомир Трицецький — УАВетерани; Степан Гавриш — Округа УНСоюзу; Микола Тимчук — відділ „Самопоміч"; проф. Олександер Татомир — Бойківщина; Михайло Білик — Братство колишніх вояків 1-ої УДУНА; д-р Роман Сухий — Округа „Провидіння"; Андрій Міджак — 16-ий відділ „Провидіння"; Володимир Ткач — відділ УНП; Юрій Наконечний — Осередок СУМ; Михайло Майчук — відділ ООЧСУ; Володимир Риндич — 124-ий відділ УНП; Лев Галас — округа УНП, Андрій Кушнір — Відділ 83-ий УНС; Люба Сілецька — ОЖОЧСУ; Іван Яворський — Оборона Лемківщини; Орися Станько — ПА АБН: Богдан Бачара — ТУСМ; Іван Книгиницький — Відділ УНС; Степан Маделюс — Українська громада, 23 Бравн; Іван Баб'як — Відділ УНС; Іван Васюрко — Відділ ООЧСУ (Вілліямставн, Н. Дж.).

Голова комітету М. Бачара поінформував приявних, що осередок СУМ, Спілки Української Молоді з Монтреалю, який має хор і оркестру, бажає взяти участь у філядельфійських святкуваннях і в потребі своїми вокально-інструментальними виступами може виповнити всю програму. Рішено договоритися з монтреальським осередком СУМ, коли може приїхати та за яку винагороду. Найкраще було б улаштувати свято 11-го жовтня 1987 року.

Згідно з бажанням Головної управи УПА промовцями повинні бути учасники Рейду УПА на Захід. М. Ковальчин повідомив про те, як розгортається підготовка до святкувань по інших осередках. В. Риндич подав календарець імпрез, зв'язаних з 200-річчям Американської Конституції. Д-р Сухий радив не синхронізувати програм.

На цьому закрито нараду з вірою, що у відзначуванні річниць УПА масову участь візьме наше патріотичне громадянство і таким чином вшанує тих, які зі зброєю в руках високо несли прапор українських визвольних змагань, а велика частина з них поклала на народний жертівник своє молоде життя. Точну дату святкувань та програму комітет своєчасно подасть до відома українській громаді Філядельфії та околиці.

О. Татомир

Незабутній Майк Пізнак

Св. п. М. Пізнак

Михайло „Майк" Пізнак народився 3-го червня 1906 року в Джерзі Сиiті, Н. Дж. Його батько подбав про це, щоб він знав українську мову й минуле України і був українським патріотом.

Як студент правничого факультету Фордгамського університету, Михайло Пізнак заробляв гроші на студії співом і грою на скрипці й своїми виступами на сцені та на боксерських змаганнях. Своїм знайомим він згадував про свій зламаний ніс, бо йому на одному з виступів боксування розторощив носа його противник. Вже в 1929 році він відкрив свою адвокатську канцелярію. Змобілізований під час Другої світової війни до американської армії, св. п. адв. М. Пізнак як старшина брав участь у боях на Далекому Сході.

Після Другої світової війни одним із речників американської України в 1950-их роках, поруч д-ра Луки Мишуги, Дмитра Галичина, д-ра Володимира Душника і Стефана Шумейка, був адвокат Михайло Пізнак, надзвичайно кольоритна постать. Нюйоркчани добре його знали з його виступів на тодішніх частих масових багатотисячних маніфестаціях. Володіючи досконало українською і англійською мовами, — він своїм грімким голосом не потребував навіть голосника, відчитував привіти американських політичних діячів, як також прочитував меморандуми, спрямовані до Президента ЗСА чи Об'єднаних Націй, уміючи триматися на трибуні вільно й невимушено.

Як „Містер республіканець" — він завжди був вбраний зі смаком і його знали всі передові діячі республіканської партії Ню Йорку. Під час президентських чи стейтових виборів його адвокатська канцелярія при 59 Чемберс вулиці була осідком праці українських республіканців Ню Йорку.

Працю Пізнака високо цінив Нелсон Рокефелер — колишній довголітній губернатор Ню Йорку, який знав Майка, особисто дякував не раз йому і його дружині Іванні за їхню працю у виборчій кампанії. При зустрічах Рокефелер завжди радо вітав Майка й його дружину. Іванна Пізнак померла кілька років тому.

Крім адвокатської практики, св. п. М. Пізнак давав свій вільний час для зорганізованого українськог життя, а саме: він був співорганізатором Ліги Української Молоді Північної Америки, касиром Українського Конгресового Комітету Америки, заступником головного предсідника УНСоюзу в 50-их роках; головою „Дністра" — найбільшого Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, і касиром Українського Інститут Америки. Як досвідчений адвокат, він правно оформив у Вашінґтоні статус Дивізійників, був теж членом керівних органів ЗУАДК-у, а в 70-их роках, коли почалася нагінка в Америці на українців, оскаржених у „коляборації" з німцями, їздив до Львова переслухувати свідків, які під пресією КҐБ обвинувачували одного з наших емігрантів з Асторії у мнимих воєнних злочинах. Св. п. Майк Пізнак був також членом Організації Американських Ветеранів та багатьох інших товариств.

Три роки він хворів на жахливу недугу пістряка, яка забрала його з цього світу 23-го травня 1987 року.

Нехай цих кілька рядків будуть скромною згадкою про добрі діла св. п. Михайла Пізнака для української справи і для українців, що їх він часто рятував у скрутних ситуаціях.

Роман С. Голіят

80-річчя...

(Закінчення зі ст. 2)

П'ятий повоєнний період

У тому часі прибуває до Канади нова хвиля, так звана третя, повоєнної еміґрації. Деяка кількість тих людей включилася у членські ряди „Просвіти". Вони підсилили кожний сектор праці Товариства, надаючи їм дещо відмінного виду. До вищезгаданих дійшли дещо молодші, як д-р Петро Венґер, д-р Іван Вацик, адвокат Василь Стасів, Василь Сторожук, Осип Хома, Михайло Палій. А з жінок більше активними стали в просвітянській праці: Анна Стасів, Олеся Венґер, Наталя Вацик, Анна Пуляк, Тоня Петранюк, Броня Жеромська, а згодом увійшли і дівчата: Галя Підручна, Орися Вацик, Оля Василик, Іванка Миґаль, Орися Пахолків, Бетті Карпюк.

З новоприїжджих зразу активізувалися, зокрема в культурно-мистецькому секторі: Лев Івасиків, проф. Ілько Вишинський, Григорій Миґаль, Петро Михайлишин, Михайло Ґава, Ілько Яремчук, Сидір Підгірний, Ігор Твердий, Юрій Пачовський, Іван Береговський, Юрій Карпюк.

У „Рідній Школі" продовжується нормальне навчання, зміцнів мішаний хор, згодом організувався чоловічий і окремо жіночий хори, а в останніх десятиліттях новий мішаний „Карпати". Крім давнього хору „Просвіти", всі дальші, вище названі, автор цих рядків мав приємність організувати і на протязі 35 років бути їхнім диригентом. У п'ятдесятих роках з приливом нових сил на сцені Просвіти було поставлено низку театральних вистав. Одначе згодом ця ділянка опинилася поза рамками практичних можливостей, бо молодша ґенерація не виявляла цим більшого зацікавлення.

Шостий період у новоперебудованій залі

Друга перебудова фронтового будинку, що почалася 1964 року і тривала майже два роки, зужила велику частину уваги, енергії та часу тодішніх управ, з головою Василем Сторожуком. А часи були несприятливі, бо почалась тоді велика інфляція. Та хоч дуже важко тоді було дістати позики, то завдяки незмінному довір'ю членів до свого товариства та його проводу, будову таки завершено. Вправді, після закінчення будови борги в контракторів були ще такі великі, що, здавалось, вони замкнуть двері до цього будинку. Але новому тодішньому голові Зенонові Федорі вдалось змонтувати з усіх вірителів збірний морґедж та ще й дістати гроші. Згодом то бінґом, то допомогою Жіночого Т-ва борги сплачено. Слід теж згадати, що в тому часі були і доволі великі дарування та посмертні записи.

Але і в тих важких фінансових часах перебудови і сплачування заборгування культурно-освітня праця не припинялася. Школа приміщувалась у будинку недалекої публічної школи, проби хорів відбувалися то в залі Української Православної Церкви, то в залі УНО. Школа поза навчанням відбувала свої традиційні імпрези, хори, як і раніше, брали участь у святкових концертах КУК, давали свої річні концерти, передавали по телевізії кожного року різдвяні програми колядок та ще й виїздили з концертами до навколишніх менших містечок Північно-Західнього Онтаріо, а також і до Вінніпеґу, Міннеаполісу, Торонто.

У тому часі почалась тісна співпраця трьох „Просвіт". Зорганізовано разом з двома іншими „Просвітами", Порт Артур і Вест Форт, Танцювальну Школу „Веснянка", з першою інструкторкою Іванкою Сінкевич. У новевідновленій залі почались перші лекції танців, 1965 року відзначено 100-ліття Канади, 100-ліття першої „Просвіти" у Львові, потім 110-ліття. У тих роках також відзначено 60-70 і 75-ліття цієї „Просвіти".

На нашу скромну думку, в цих святочних моментах цього ювілею, слід у першу чергу бути свідомим того з чим ми пройшли до цього 80-річчя, а далі показати, з яким культурним осягом, з яким моральним капіталом, з якими людськими силами, з яким матеріяльним надбанням вступаємо в наступні десятиліття, підходячи до сотого року існування цього товариства.

У цьому ретроспективному історичному нарисі ми особливу увагу присвятили культурно-освітньому секторові, який від першої Львівської „Просвіти" горів і завжди горітиме, наче вогненний смолоскип, у всій праці кожної „Просвіти".

• • •

Наша розповідь, наш історичний нарис, допроваджений до теперішніх днів, був би неповний, коли б не присвятити хоч малесенької уваги теперішньому голові Іллі Яремчукові. Він уже вдруге є головою, а останньо мабуть шостий рік. Та так, як усім нам відомо, він є серйозним підприємцем, так і в громадській праці він є дуже добрим організатором та адміністратором. Ілько Яремчук визначається розвагою, тактом та рішучістю. При співдії кожночасної управи він зумів становити і завести фінансово-господарську таку структуру, в якій всі ділянки вповні співдіють та взаємно себе доповнюють. А це не було легкою справою, бо ця „Просвіта" — доволі великий корабель. Як капітан великого корабля, встановивши на навіґаційних приладдях та інструментах напрям і швидкість, видає стерновому приказ: „Так тримати!" І наше товариство „Просвіта" буде „Так тримати!"